

A „hogy” megy el

TANDORI DEZSŐ

E főcím: áthallás. De mié is?

Már azt felejttem el, mit is felejtettem el.

x

A vágy ment el, „hogy”?
A „hogy” ment el? Vágy.

x

A „hogy”: menetel. Helyben nem áll. Akkor nem ő lenne a „hogy”, az „ahogy”. A „hogy”: az örök folyamatosság. Az „ahogy” max. a héraikleitoszi mindig más. Héraikleitosz: mindig megy és mindig más. Ez trükkje: ő maga nem ugyanaz. Na, így könnyű.

x

Írnék, csak ne olvasnák is el.
Írnék, csak bírnék. És nem szóvicc, nem otrombaság.

x

Rég vicc volt: „Amiről azt akarom, hogy titok maradjon, megírom. Úgyse olvassák el.” Most ténylegesen ez idegesít: elolvassák. Holott mit kíváncsiskodnak. Ezt komolyan.

x

Mindig, jegyeztem fel korábban, a hogyan az az amin múlik. A hogyan azon. Így: mindig az ugyanazon. Kicsit olcsó: a mindig más a mindig ugyanaz. De fordítsuk meg: a mindig ugyanaz a mindig más. Javul, de első közlésünk itt: az egy teli, telibe.

x

Ki a pakliból! Mert ez mind benne volt a pakkliba?

x

Volt ilyen elképzelés is, persze: „Az egyelőre: a még csak annyi se.” Vagy: „Az ugyanaz: még mindig a hogyan az”. Nem rossz?

x

Hát ezt hogyan érthettem.

„Megfejtettem, mi az, hogy »az ember - más«.” NOCSAK! „Egzisztencialitás, hogy érzem: más mit csinál? Mi mást csinál? Mit foglalkoznak egyébbel, mint amivel én? Tudnom sem kell tehát, mi a csinálás tárgya stb.”

Így érthettem: az egzisztencialitás = gondolat: érzet.

Tehát nem gondolható, más mit csinál. Csak érzet van róla. Így saját magam egzisztencialitása „ezerrel” vagyok, sej-haj, de vagyok, így más vagyok. Ember =

más. De miért érdekes ez? Tudjuk, ki-ki más és más. Ezt nem kell igazolgatni. Csak akkor van értelme ily közlésnek, ha nem azt akarjuk mondani vele, hogy emberközileg egyéb se fontos-érvényes, mint a „más”. Persze, a köznapokban: érintkezünk. De a köznapit lenézzük. Benne-az-embert nem szabad lenéznünk. Így örök tudathasadás a hajnalhasadás, minden új napra: jön, hogy mindent tisztelnünk kell, hogy ellensúlyozzuk, gondolni sem gondolt, csak érzett közegében... nyista.

Közben sorra fohászkodunk kiért-kiért, meg az állat is ember. Karácsonyra, gyerekkor: Pakk: LIBA.

Miért írok? Miért írjak, ha ez mind így van? Egy katyvaszért írjam a katyvaszt, hiszen itt önazonosság volna, sej-haj, a betyár mindenit! Kezdhetem megint azzal, hogy el se kezdtem. Az anyagokért kár csak, melyek eddig feldolgozódtak. Madárkám csipog, hív, megyek, megítatom őt a forróságban, cselesen kidolgozott módszeremmel.

???

Bárhonnét kezdem, bármivel, leállok. Itt történik meg először, hogy senkinek semmit nem akarok mondani. Holott - még termékenynek nevezett agyamból, jól megválasztható közlési helyek üdve révén - auz mpndhatnék, el, amit akarok. És nem. Nem az, most, hogy a hőség. Nem az, hogy ne lenne mit. De az imént: a félregépelés is! Auz = azt. Mpnd = mond... Gépem sok dossziéhalommal telerakott íróasztallapon. El-elakadozik. Mint marhavagonba zsúfolt tömeg egyik pusztulandó tagja... de már nem jó. Azt akartam mondani, bezsúfolva. De narancslé, sör, bor, víz közt válogathatok. Szép kis marhavagon akkor. De vigyázzunk. Épp nemrég történt. Egyszerre ott tartottam, hogy életem marhavagonjába préseltek, el

lettem ragadva mind kínosabb közegemből - kezdett elállni a vizelet! már csak ez is! halálfenyegetés, mert elállt a vizelet! - kf... (??? Kórcellába dugtak?)

xxx

Vágytam rá, hagyjon el a „hogy”. De ne a hügy. Minden hogy hagyjon el, minden mód. De a hügy: semmi mód? Ne mán! Én csak tudom. Beverik az ember pöcsébe a katétert, megpöcsétezik rettegését.

xxx

Biztos, vannak csodák művekben: festészetben, írásokban, szobrokban, filmekben. Mégsem ezeket keresem. Nem biztos, hogy bennem magamban vannak csodák, mégis ezeket keresem. Írásban, festésben, koncept szoborban, már épp csak hogy filmben nem, kreatív körömpuccuborkatáncárnyékszinegfonákban nem. Ezt másokra hagyom, más okra, mások okára. Másokat mások okára hagyok. Van rá a magam oka.

xxx

Én az imént a szolidaritást szállodairtásnak olvastam. Ölénetrajz se rossz.

xxx

Deresztően jellemző a gondolkodói/érzeti felfogásomra, művészemberi jellegemre, hogy 7-8 éves korom óta, ha gépiesen mondtam magamban valamit, e kettőt csak:

„Ez akkor biztos, hogy...”

„Ez egy nagyszerű, hogy...”

xxx

Hogy. Bizony. És nincs hogyhogy.

xxx

Mai. Amikor bármit is csinál az ember, azt rontja el, hogy még semmit se csinálni se volna jó. Arról, hogy mivel késik le miről, nem is szólva. De gondolat = érzet... hm, ez az egzisztencialitás még a legjobb.

xxx

Megleltem kallódó feljegyzésemet.

Végső valószínűségszámítás

Nagy valószínűséggel meghalt. Ő. Vki.

Na, azért ezt köszönöm szépen.

Bizonyossággal meghalt.

Ez is kétes, ez is csak valószínűség,
a bizonyosság is valószínűség.

xxx

Utó. Vágyhatsz rá, hagyjon el a vágy. De hogy? Ne reméld, pedig, hogy a hogy elhagy. Engem a hügy hagyott el, ism., és csaknem belehaltam. Urémia stb. Ne ism.!!!

xxx

(Dukay Nagy Ádámnak)

Felírtam valahova, elkavarodott, kavarok:

Nem igazságkereső voltam.

Realitáskereső voltam?

Nem. De igazságkereső realitáskereső sem voltam.

Az igazságrealitás keresője voltam? Nem. Elitkultúrás?

A realitásigazság keresője sem voltam. Popkultúrás is.

Más kétérthetések

Ah, nekem az, hogy diszkó, az nincs. HD, DH, PVFGRKH.

Nekem az, hogy számítógép, nincs.

Mozi még van, tévé, de végignézés már nincs, hazai tévé nincs.

Szemüveg, az nincs. Pedig most csináltattam. Bifokális. És „egyikre se jó”. Kőkorszakilag, hogy „közelebb v. távolabb ülök”: van. Kettős értelműség: van. Mert a „nekem” megbolondítja. Ld. N. N. Á.: ne mondd nekem a mondhatatlant, mondd a nehezen mondhatót. És megesküdnek, hogy nekem van benne, nem soha, ahogy pedig Ottlik is idézi, és őt is vele-idézik. Hm.

A „nekem” nem egészen azonos, hogy „számomra”. Nem ám.

xxxx

Jegyzeteltem még a viluszon: van ilyen füzetem mindig, tollam: táskába száműzött tollak: „Meghümmögöm” a történelmi eseményeket a régmúltból, hogy Csucsakkeresztüllőn VII. Pompáz nagyúr mit mondott. Nekem a dinoszauruszokkal se tegyenek szívességet.”

Levelezés Kurtággal

KAFKA

Nem egészen, mert Kafka-szövegben elsőül ilyesmi állna itt: ... Valami értelmező, értelem-előreküldő összefoglalás. Magamról, vagy Drzsó Tandoruvról, Gragyár Doskuvról etc.

xxx

Kedves Gyuri, rövide, levél másutt megy. Mi állna itt, ha ez Kafka lenne? Nem a klasszikusokból, hogy mert semmi étel nem ízlett már neki, én ma d. u. próbálok ki egy másfél lityis Kozel sört, feleségem hozta, de az egy Kozel-harc, hogy bor után mit egyek előtte, könnyebb a motyók egymás elé! Tán sós kekszket. Mi állna itt Kafkai összefogl.-ként? A szomszéd falu? Hogy Kafka rokona már nem hitt benne, a szomszéd faluba ifjan, vénségig lovagolva akár, át lehetne érni? Én ténylegesen nem bírok egy buszról, villamosról leszállni, semmim sem rugózik, 5 kg-nál többet nem bírok cipelni stb., ezt az írásművet itt nem bírtam megcsinálni-akarni. Ne a hőséghez legyen adalék! Ah, N. N. Á., a szóval, mely megsejteti, kimondani s elrejtteni, nincs erőm idézetpontosításhoz. Mindenütt félreütök, mindent ismétlek.

xxx

Végsőként a vágy hal el, A vágy, ha lel... mit is? De elsőként ki lel meg, aztán? Borzongató gondolat. A túlvilágon. Már a vágy - a memény, bocs., remény - utolsónak elhagyott, és elsőül jön a... mi?

xxx

Közben oly élénk is vagyok, annyi mindenért

szeretnék „örökké” élni. Irodalom, Főmedvék, verébkék. Ah, a végtelen – a közhely szó! – finom, finom, finom érintés, ahogy örökké kalitkalkakó sánti, de épség-szépség úr verébkém iszik a salátáról, ujjamat megérintgetve alatta! Itt jön a Kafkán-túli elmondhatatlanság. A nyomorú halál – pl. Kafkái – nem befejezés. Az igazi befejezés a befejezhetetlen. Az út a faluba? Nem, közhely az is, hogy nem cél, hanem az út; hogy az út a cél. Kevés igazság ez! Annak elmondhatatlansága, ami sem út, sem cél, sem falu, sem eljut-nem-jut. Egy ilyen érintés. De egy delfiné is, gondolom, mit tudom én. Salátalevél, csőr, emberi ujj... víz. Hérakleitosz, ez mindig ugyanaz!!! Csak: fej-kór? egyre félreütök. Meg az egész olyan.

xxx

Dől rólam a víz, hókamra a lakás. Emberi kínzások jutnak eszembe, olvasmányokból. Anyám halála. Egy másik idős hölgy szélütéses halála 4 hónap szinte-moccanatlansággal. Mi lesz az enyém? Egyetemista koromban volt ez: lógtam az órákról, ahogy lehetett, itthon tömérdek prózát írtam, szakadt így a víz, játszottam tömérdek sportversenyt. Mi ez ma, hogy újra ugyanígy élek? Csak minden játékot abbahagytam. Abbahagytak, frázis, a játékok engem. Írtam gombfocikönyveket, pedig. Bajnokságkönyveket. Kártyakönyveket. Játszottam, mint írtam ezt, közel 100 000 franciakaszinó-partit, 70 000 körül feleséggel, 18 000-t magamban, medvéimnek, madárkáinknak. Mi ez, hogy így abbaszakadt? Mi van velem? Már egy írást sem tudtam itt összehozni. Nem bírtam akarni. Asperger legyen a megmondhatója, a szindrómás nagyúr, rám ismer-e így. Ugyan. 2. éve hordom u. a. cipőt, lábam alig használható már. 6-8 trikót váltogatok télen-nyáron. Írtam ezt, csak ezt

írhatom újra. Semmit nem újítok meg. Meg ugyanaz a sómalmi ló út (Jékely). Legalább ne lenne, hogy „hova jutok”. Hogy a szomszéd falu a Halál. De jó vicc!! Nyílt lapok jönnek? Ne mán, még játszanák!

xxx

Nehéz a „hozott anyagokat” illeszteni. Nem iktathatom be ifjúságom szerkesztőjének, fordítói elindításom Ottlikék melletti mesterének, Géher István Szomszédomnak, kései levelező társamnak sírjához írt kis búcsúszövegemet, verssel. Nem írhatom ide Testvérkémnek nevezett, tőle Bátyuska nevet viselő nagyszerű költőtársamnak laudációját; verseskötetében a szerelem és a mindennapi élet, a törmellékesemények, sebző dolgok – s az elemi boldogság, mondom –, az igazi poézis s az érzékeny, érző egzisztencialitás, a két-lényű-létezés ideális, ma kimagaslóan érvényes és vágyva vagyott lényegét adja Villányi László, joggal értették meg az Ámulat c. kötetét, s jutalmazták nagyon komoly díjjal... mindez ide jól nem fér bővebben. Leülök verébkémhez. Mondtam sokszor, Kassák és Berda leleménye ez a „verébke”. Megitatgatom sokszor naponta a nagy hőségben.

Érti, tudja, várja. Pár salátalevélharapásnyalintás után a zöld alatt idefeni csőrét az ujjamhoz. Rám néz. Nézzük egymást. Nem tudok olyan természeti lény lenni, mint ő, ebben sem, így sem, igaz, ő is jócskán háziasodott. Bár házi veréb, haha. Éli kis világát, jelenleg jól van. Mindent megkap. Az életem ő, de ezt hagyjuk. Össze vagyunk növe. Kis-nagy veréb, és... ki is?

Érzelmek nélkül.

Sokadik verebünk itt ő, majdnem mind sérültek voltak, minimum – csúnya szó, de mit kerüljem? – rászorulók. És neveltünk és mentettünk és éltettünk

vakot, szárnyaszegettet, idegileg megviseltet, és ahogy Szép Ernő költészetének, talán a verebeknek is becsületet szereztem, szereztünk. A zöldikék ugyanily csodálatosak, a széncinegék, stb. Lásd Huxley, a természettudós versét, Kosztolányi fordítása, oly sokat idéztem. Dolgozz sokat, majd ahhoz akkor alig ismernek, ezt eléred. Közben „mindenki ismer”, haha. Nézem verébkémet, megindultan. Nézem engem, rendjén.

xxx

Sokat homályos a szemem... Kéne...

És közben azért még kéne... Meg kéne... Ott basszák meg, mit kéne? Írni? A legfontosabbak még csak egyértelművé sem tehetők. „A hügy hagyjon el - v. ne hagyjon el...?” Folyik, folyamat: megvan? kérdi professzorom. Élet-halál volt, hogy rák v. nem rák a prosztata. Nemrég Olasz Sanyit búcsúztattam így. Vagy Villányi Laci szent, nagy kiadóját, Deák Lacit. Halottaim egyre többen, hogy Géher tanár uramról ne beszéljek. S akkor azon törjem magam, hogy az, ha a hügy elhagy, elhagy, mondá Csokonai, az jóm, vagy hogy nem hágy el, műteni kell, katéttert vernek a pöcsömbe, az van, és az... Nem az, hogy ilyeneket írni, de hogy hirtelen, még másfél órája normál életnek hitted magad, s akkor hirtelen katéttert vernek a pöcsömbe, érti ezt maga, Testvérke... meg GIL... dehát neki is megvan a maga kórja, Szomszédom fiacskájának, drága ember költő. Ezeket így mind dadogjam, reszkessek verébkémért, számoljak be magamról továbbra is a régi lendülettel, mikor hirtelen - ismétlem e szót, hirtelen egyre csak ezt a szót ismétlem - az van, hogy csak és csak és csak Szép Ernő és Babits idézhető, meg a többiek, az élet elment, ó jaj, meg kell halni, és már ezt is elmondtam itt. Már nem csináltatom meg az

írógépet, én barom, holott örülnöm kéne, hogy létezik még írógépszerelő! Mit nem csináltatom meg a gépet, akkor? Az asztalomon is mit nem csinállok rendes helyet a masinának, hé? Mire várok? Vagy...

Mit nem várok már. Elviselhető meghalás csak soha lehetne, valamikor már nem, az a képzet világ hirtelen eltűnt. Mint aranyóra a ködben. Ilyen szar mondásokat lehet csak. Ennyit ér. Hanem...

Hajnalok mai hajnala van, ezt még le kellett írnom. Bocsánatkérésül. Hogy rendetlen a gépirat... hogy senki-semmi rendesen bele nem került a szövegbe... remélem, legalább - ne mán! - verébkém... jó lesz. Mert ne mán, hogy ne. Úgy az ne menjen! Jaj Istenem.

xxx

Kínos rendben és összevisszában élek.

És nagyon lehet, hogy ezt az ilyen törmellékírósdit ezzel itt sok-sok időre befejeztem. A felsorolhatatlan minden más mellett. Ők elmúltak. Elmúlik ez is. Hogy? Valahogy elmúlt hirtelen az életem. Szerencsére-örökre? Mert közben élek.

(Minden dátum aprólékoskodás)

xxx

De még mindig ennek a függeléke, és még mindig ma: hörgöm! „Csak napról napra lehet élnem, és így nem lehet élni. Mégis csak napról napra lehet, és így is kell élnem. És közben, nekem, aki a dinoszauruszokat és a nagy történelmi mondásokat - helyszínnel, jelentőséggel stb. - is csak akkor hiszem, ha akarom, egy színész által megjátszott halálos óra, haldoklás, ne képzavarjak, halálos ágy is rettegtető borzadály, a befüggönyözött szoba, a vízszintes testhelyzet, a nyilván fojtogató levegő,

egyéb: de még Bismarck - !!! - halála is, így... Az egyik napról a másikra nap-párosában a második nap hozhatja az iszonyú véget, naná, a szabadság elvesztését, és ha csak egy rendszeres fogorvos-járással is, kórházzról nem beszélve, lerokkanásról nem... de erről már volt szó.

Jó lenne verébkémet ma este még egyszer megitatni, de mintha nem kérne salátáról vizet; remélem iszik az itatóiból, hát nyilván. Iszonyú a hőség. Szegény kis kutyánk, is. Meg hát akik belehálnak ebbe az időbe, meg mi majd itt mikor. S hogya, ó, Istenem; sokára? Egy színdarab emléke. Szavak. Szavak. Darabra darab.

Megyek... s madárkám dühös. Mára elég volt!

xxx

(VÉG/E/TÉRE) IRTVÁNYFŐVEL (IRTVÁNYTŰ etc)

Az el nem dobált, csak félretett jegyzetek. Majd huzok belőlük néha, mint golyhót - sic! golyhó = bájos szó a kis bolondos hülyére, akire nem lehet haragudni, rokokó szó, nem rokokó kokott, de... Hagyom. Hangsúly volt elég rajta: napról napra élek, így nem lehet élni, de csak napról napra lehet élni? Hát nem jobb akkor: jó nő - kislánynő - ...együtt? Jókislánynő? Nem jó. Kislányjónő? Ez se. Jó kislánynő? Ilyenekre ébredek, s még ilyenebbek. Olvasom: az ember nem tud aludni, beszéd altatót, aztán támoltyog. Ezzel figyelmeztetem magam: olvastad te ezt, öcsi, suhanc, vigyázz hát, a klotyóra nem suhansz, hanem kikapaszzkodsz, vénbecketterberesen. Semmi jókislánynő, egyelőre. Hugyozz. Ne hogyozz. De a hogyozással is vigyázz. A multakból van a hogyomány. Az ember támoltyog? Az embertám - az tehát, ami az ember támasza - olyog. Oly = ily, oly. Olyankodik. A suhancos jókislánynő olyankodott.

Ld. kislány, hogyha... Na, ez most egy vénember volt? Vigyolygok. Vigyor, vigyor, vigyoly, vígy... oly, de oly, de oly! Kis suhanclánynő. De nem, ez sem. Emlék: „Szerelmed egy jó nő volt.” Miket kell, pofátlanra, hallanunk, nyelnünk, magunknak-is-bűnösöknek. És ha az volt. Olygott, ilygett. Ide gyorsan egy jó mondást. Jó nő dolga: nem enyim, maga dolga, ő boltja. Viszolyogva vigyorogtam Vizsolyon. Mellettem vizslám. Domb oldalán ebekkel. Babbitstól az Esti kérdés a legnagyobb magyar vers. Hányszor olvasom fel magamnak! Megjátszott hangokon. De jó nektem, színésznek, se szín érzés, se észet, egzisztencialitás: a gondolat is érzet. Alítás, hosszú í-vel, írtam ezt? Sejti, alítja, ha jól emlékszem. Most akkor jókislánynő, kislányjónő, jónőkislány, Becketttem? Neked, Hatott?

EL NE MARADJON!

Hogy Arany is van. De mennyire. Toldi, a vége: „Nem halhatok meg úgy, hogy...” - „...hogy...?” Félek, úgy fogunk meghalni. A köbön. Az idézet is kb.? Kőbödön. (így Főmedvém.)

x

Beckettnek: „Élten élet megfingat, Lehár dallam kiringat.” Happy Days. Nem is tudom, Gyuri, ebből lesz operád, vagy az Endgame-ből? Levelezés Kurtággal. Várva!!! Tudniillik a Happy Days-ben van a Lehár-nóta, nótolják jócskán. Na. Nóttig-hóttig. Nótting Hill. (Filmcím: Sztárom a párom)

x

Bemásoltam-e ezt? Mihez kellene a legkevesebben? Hogy ne érintkezzenek. Nana, ez már céfolható.

Mindig, ha egy van, cáfolhatatlan, de mert fél, hogy cáfolható, tesz róla, legyenek többen. Holott az már tуди, jav. tuti cáfolható. Az előbb félreütöttem. Cáfolhatatlan célfotó. Célfotótlan fotócél. Nem másoltam már ezeket, Olvasóm? Asperg társam, Park Insonóm? Alci-Balci? Na, de ez esélyes-kétsélyes: Nem az a lényeg, hogy túlvagyok – egybeírva – valamin, nem vagyok túl. De hogy azt tudjam: túlvagyok rajta? nem vagyok túl? Mindig cáfoló nőnek: „Te cáfka.”

x

Fotóval v. anélkül: mennyire/vel célratörőbb, hajlongóbb stb. a pucérparádé! Puccparádé volt a régi szó. Biztos feltalálták: párnacsata – paráznacsata. De: párnacsatahajó – paráznacsatahajó. Pucér pucc, értelmezendő lenne a cuccér' cucc. De a cincér felől eljuthattak ide, max. a drága jó Kormos Pistáék, anno. Most egyébként az Emlékezés – In. mem. sorozatot szemlézem, 19 kötetet a 67-ből, lesz melóm. Léhaságoktól itt ezzel búcsúzom (is). Jótevőmre, Kormosra e pohár! Meg Aranyra! Törmellék. Mell éktör. Mellik??

xxx

És, feleim, ne feledjétek: „Ha nincs mit tenni, nincs mit tenni. És ha van, akkor sincs.”

xxx

Közben bulvárhír: MEGTORPEDÓZTÁK A PÁRNACSATÁRAHAJLÓT!